

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü Öğrencilerinin İş Kaygılarının İncelenmesi (Gastronomy and Culinary Arts Department Students' the Examining of Work Anxiety Levels)

* Süheyla ERİKLİ^a , Rukiye SARICI^b

^a Ankara Yıldırım Beyazıt University, Şereflikoçhisar Berat Cömertoğlu Vocational School, Department of Social Policy, Ankara/Turkey

^b Ankara Yıldırım Beyazıt University, Institute of Social Science, MS Student, Department of Social Policy, Ankara/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi:24.02.2021

Kabul Tarihi:18.04.2021

Anahtar Kelimeler

Kaygı

İşsizlik

Gastronomi

Turizm fakültesi

Öz

Üniversite eğitiminde bazı bölümler iş yaşamına geçişte bireye avantaj sağlarken bazı bölümler gerek iş fırsatlarının kısıtlı olması gerekse mezun sayısının fazla olması nedeniyle bireyi dezavantajlı bir konuma sürükleyebilmektedir. Diğer yandan genç işsizlik oranının yüksek olduğu toplumlarda üniversite öğreniminde mezun durumunda olup kısa sürede iş hayatına adım atarak yaşamını sürdüreceği olan gençlerin gelir elde edecekleri işi seçmede kararsızlık, tutarsızlık, umutsuzluk ve kaygı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan gastronomi ve mutfak sanatları bölümü öğrencilerinin iş kaygı durumlarını incelemektir. Çalışmada anket tekniği kullanılarak, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde öğrenim görmekte olan 239 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma analizlerinin elde edilmesinde korelasyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre işsizlik kaygısı ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir ilişki bulunmazken, işsizlik kaygısı ile iş bulmayı ümit etme ve üniversite eğitiminin iş yaşamına iyi bir başlangıç yapmak için yeterliliği arasında negatif yönlü ve düşük bir ilişki belirlenirken, işsizlik kaygısı ile mesleki eğitim ve beceri altında bir işte çalışma arasında pozitif yönlü ve düşük bir ilişki belirlenmiştir.

Keywords

Anxiety

Unemployment

Gastronomy

Tourism faculty

Abstract

While some departments in university education provide an advantage to the individual in the transition to business life, some departments can lead the individual to a disadvantaged position due to the limited job opportunities and the large number of graduates. On the other hand, in societies with high youth unemployment rates, indecision, inconsistency, despair, and anxiety are seen in choosing the job where young people who will graduate from university education and will continue their lives by entering the business life in a short time will gain income. This study aims to determine the work anxiety levels of gastronomy and culinary arts department students studying at the undergraduate level. In the study, it was applied to 239 students studying in the gastronomy and culinary arts department of Ankara Hacı Bayram Veli University Faculty of Tourism using survey technique from quantitative research methods. Correlation analysis was used to obtain research analyses. According to the results of the analysis, while there was no relationship between unemployment anxiety and gender variable, a negative and low relationship was determined between unemployment anxiety and hope to find a job and the affordability of university education to get a good start in business life, while a positive and low relationship was found between unemployment anxiety and working in a job under vocational education and skills.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: serikli@ybu.edu.tr (S. Erikli)

DOI:10.21325/jotags.2021.826

GİRİŞ

Gastronomi kelimesi Türk Dil Kurumu'na göre "iyi yemek yeme merakı; sağlığa uygun, iyi düzenlenmiş, hoş ve lezzetli mutfak, yemek düzeni ve sistemi" olarak tanımlanmaktadır. Halk arasında yiyecek-içecek bilimi olarak da bilinen bu alan özellikle son yıllarda kültürel, ekonomik ve sosyal değişimlere bağlı olarak ön plana çıkmaktadır. Yemeğe sanatsal bir görünüm kazandırmak ve tüketici ihtiyaçlarını karşılayacak kriterlere sahip yemek üretmek işletme ve eğitim kurumları açısından önemli taşımaktadır. Bu duruma bağlı olarak geçmiş dönemlere göre yiyecek-içecek sektöründe çalışacak eğitimli ve kalifiye elemana daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır (Öney, 2016). Ancak diğer yandan Türkiye'de yükseköğrenim düzeyinde 2021 yılı itibarıyla gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi veren 45 devlet ve 38 vakıf üniversitesi bulunmakta, yaklaşık 5000 öğrenci bu bölümde eğitim görmektedir (YÖK, 2021). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre toplam istihdam edilen erkek ve kadınların konaklama ve yiyecek hizmetleri sektöründeki istihdamı değerlendirildiğinde konaklama ve yiyecek sektöründe istihdam sayılarında 2020 yılına kadar artış görülmekteyken 2020 yılından itibaren koronavirüs salgınının etkisinden dolayı düşüş görülmektedir. Türkiye genelindeki üniversite bölüm sayısından hareketle işgücü piyasasında gastronomi ve mutfak sanatları bölümü mezun sayısının piyasada talep edilen orandan fazla olduğunu ifade etmek mümkündür. Dolayısıyla her ne kadar gastronomi ve mutfak sanatları alanı gelişme sürecinde ve istihdam kapasitesi olan bir sektör olsa da bu alandan mezun olan her bir bireyin iş bulma garantisinin olması söz konusu değildir.

İşgücü piyasasında emek arzı ve emek talebi arasındaki uyumsuz durumun yanı sıra 2020 yılının ilk çeyreğinde dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını gastronomi alanının gelişiminde önemli rol oynayan turizm ve yeme-içme sektörünü köklü biçimde etkilemiştir. 2021 yılı itibarıyla devam eden salgınla mücadeleye yönelik gerek ülkeler arası gerekse ülke içi kısıtlamalar ve tedbirler, söz konusu iki sektörün faaliyetlerinin durma noktasına gelmesine yol açmıştır. Daha açık ifade etmek gerekirse Covid-19 salgınının önlenmesi amacıyla bazı yiyecek-içecek işletmelerinin kapatılması kararı, kişilerin fiziksel mesafe kuralından dolayı dışarıda yemek yememek istemesi ve gıda ve hijyen kurallarına uyulamama konusundaki tereddütler yiyecek-içecek sektörünün önemli derece gelir ve iş kaybı yaşamasına neden olmuştur. 2020 yılında yiyecek-içecek sektöründe Covid-19 salgını sebebiyle 60 milyar lira civarında bir gelir kaybı yaşanacağı belirtilmiştir (Donat, 2021).

Literatür araştırması yapıldığında genç işsizliği ve iş kaygısı konusunda birçok çalışma yapıldığı ve fakat gastronomi ve mutfak sanatları bölümü düzeyinde çok fazla çalışma bulunmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmanın amacı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin iş kaygı durumları tespit etmektir. Böylece literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümünde genç, eğitimli genç işsizliği ve işsizlik kaygısı konusuna değinilmekte ve gastronomi ve mutfak sanatları alanında daha önce yapılan çalışmalara ilişkin literatür taraması yer verilmektedir.

Genç Kavramı ve Eğitimli Genç İşsizliği

Genç işsizliği sorununa değinmeden önce genç tanımının ne olduğunu açıklamak gerekmektedir. Birleşmiş Milletler (BM) ve Uluslararası Çalışma Örgütüne göre (ILO) genel tanımına göre 15-24 yaş arasındaki kişiler genç olarak kabul etmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ise genç nüfusu 15-24 yaş aralığında bulunan

yükseköğrenim yurtları, yetiştirme yurtları, huzurevleri, özel nitelikli hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde (kurumsal nüfus) ikamet edenlerin dışında kalan nüfus olarak tanımlanmaktadır (www.tuik.gov.tr) Ancak Türkiye genelinde eğitimde bulunma sürelerinin uzun olması ve lisansüstü eğitim görenlerin sayısının fazla olmasından dolayı Türkiye için genç nüfus yaş aralığını 15-29 yaş olarak kabul eden çalışmalar mevcuttur (Yentürk & Başlevent, 2007).

Genç işsizliği, Türkiye’de olduğu gibi genç nüfusu yoğun olduğu ülkelerin ortak sorun alanıdır. Ekonomik güce sahip olamayan genç, ailesine bağımlı olarak yaşamak zorunda olup, bağımsız bir düzen kuramamakta ve geleceğe yönelik kaygı taşımaktadır (Ersoy-Kart & Erdost 2008). Küresel anlamda bir sorun olan işsizlik ve bu işsizlik sorunu içerisinde önemli bir anlam ifade eden genç işsizliği, genel işsizlikten daha fazla kendine has sebepleri ve nitelikleri olan bir işsizlik sınıfı olarak görülmektedir (Karabıyık 2009). Genç işsizliğinin nedenleri genel olarak makro ve mikro nedenler başlığı altında incelenebilmektedir. Makro nedenler; ekonominin istihdam yaratma kapasitesinin düşük olması, eğitim ile iş yaşamı arasındaki uyumsuzluk ve genç nüfus yoğunluğu olarak sıralanabilir. Mikro nedenlerin başında ise bireylerin kariyer planlaması yapmaması, işgücü piyasasının gereklilikleri ve niteliklerine uygun olmamaları veya istihdam edilebilirliklerini arttırıcı faaliyetlerde bulunmamaları gelmektedir (Erikli, 2020). Türkiye’de 2020 yılı Kasım ayında 15-24 yaş arası gençlerde işsizlik oranı %25,4 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu yaş grubu cinsiyet açısından incelendiğinde kadınlarda bu oran %30,6 erkeklerde ise %22,7’dir (www.tuik.gov.tr).

Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü’nün (OECD) Mart 2020 raporuna göre genç işsizlik oranları Avrupa Birliği ülkelerinin ortalaması %15,2, OECD ülkeleri ortalaması ise %12,2, Türkiye ortalaması ise %25,2 olarak gerçekleşmiştir (www.oecd-ilibrary.org/2020).

Son yıllarda yükseköğrenim katılım oranlarının artması ile birlikte genç işsizler içerisinde yükseköğrenim mezunu gençlerin oranının arttığı görülmektedir.

Tablo 1. Yükseköğrenim Mezunu İşgücü İstatistikleri

Yıllar	İş Gücü (Bin Kişi)	İstihdam (Bin Kişi)	İşsiz (Bin Kişi)	İş Gücüne Katılım Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranları
2014	5691	5085	606	79,2	10,6	70,7
2015	6284	5593	692	79,8	11,0	71,0
2016	6892	6064	828	79,7	12,0	70,1
2017	7350	6420	930	80,2	12,7	70,1
2018	7676	6725	951	79,5	12,4	69,6
2019	8227	7104	1123	79,3	13,7	68,4
2020 Kasım	8753	7514	1239	75,4	14,2	65,2

Kaynak: TÜİK, Kasım 2020 Hanehalkı İşgücü İstatistikleri Sonuçlarından Derlenmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) veriler yükseköğrenim mezunu gençlerin istihdam oranı incelendiğinde istihdam oranı 2014 yılında %70,7 iken 2020 yılında %65,2’ye düşmüştür. Diğer yandan işsizlik oranı 2014 yılında %10,6 iken 2020 yılında %14,2 olarak tespit edilmiştir.

Türkiye’de yükseköğrenim kurumlarının sayısı ve üniversite kontenjanındaki artışlar, uzaktan ve açık öğretim imkânlarının artması çalışma çağındaki yükseköğrenim mezunu işgücü sayısını artırmaktadır. Tablo 2’de Türkiye’de toplam istihdamdaki erkek ve kadın işgücünün konaklama ve yiyecek hizmet sektörü içerisindeki dağılımı verilmektedir.

Tablo 2. Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Sektörü İstihdam İstatistikleri

Yıllar	Toplam İstihdam		Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyetlerinde İstihdam Edilenler	
	Erkek (Bin)	Kadın (Bin)	Erkek (Bin)	Kadın (Bin)
2014	3498	1854	1073	278
2015	3807	2074	1132	317
2016	4139	2289	1127	344
2017	4330	1466	1151	372
2018	4504	2629	1219	411
2019	4830	2769	1271	430
2020 Kasım	5201	2964	954	317

Kaynak: TÜİK, Kasım 2020 Hanehalkı İşgücü İstatistikleri sonuçlarından derlenmiştir.

TÜİK verilerine göre toplam istihdam edilen erkek ve kadınların konaklama ve yiyecek hizmetleri sektöründeki dağılımına göre son 6 yıl içerisindeki değişimi değerlendirildiğinde konaklama ve yiyecek sektöründe istihdam sayılarında 2020 yılına kadar artış görülmekteyken koronavirüs salgınının etkisinden dolayı düşüş görülmektedir.

Turizm Araştırmaları Dergisi koordinesinde ve Türkiye Aşçıları Federasyonu'nun (TAFED) öncülüğünde 26-27 Şubat 2015 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen Gastronomi Eğitimi Arama adlı konferansta gastronomi sektörünün iş yaşamı sorunlarına ilişkin temel problemler aşağıdaki yer alan şekilde belirlenmiştir (Kozak & Açıköz, 2015);

- ❖ Mezun olacak öğrencilerin gastronomi sektöründen beklentilerini yüksek tutması,
- ❖ Staj yapan öğrencilerin staj şartlarının ağır olması fakat işin eğitim yönünün yeterli düzeyde olmaması,
- ❖ İşletme veya firmaların bünyelerinde staj yapan öğrencileri mezun olduktan sonra istihdam etmeye yanaşmamaları ve buna bağlı olarak da kariyer hususunda öğrencilerin belirsizlik içinde olmaları,
- ❖ Gastronomi sektöründe çalışmak isteyenlere yönelik herhangi bir özel şartın olmaması, sektöre girişin zor olmaması ve bundan dolayı mezun öğrencilerin istihdamları konusunda sorunlar yaşaması,
- ❖ Eğitimli veya kalifiye personel sayısının sektörde istenen düzeyde olmaması, alaylı diye tabir edilen personel sayısının yönetim birimlerinde artması gibi sebeplerden dolayı anlaşmazlıkların yaşanmasıdır.

İşsizlik Kaygısı

İnsanın temel ihtiyaçlarından biri bir işe sahip olması ve bu işte çalışmasının karşılığında gerek ekonomik gerekse psikolojik açıdan doyuma ulaşmasıdır. Bu temel gereksinimi sağlayamayan insan psikolojik sorunlarla karşı karşıya gelmekte ve hayal kırıklığına uğramaktadır. Bunun sonucunda stres, saldırgan tutum ve kaygı oluşmaktadır (Aytaç & Keser, 2002). Kaygı insanın kaynağını bilemediği bir korku durumudur ve kaygının şiddeti, öngörülen tehlikeye oranla çok daha yoğun olmaktadır (Uçman, 2006). Farklı bir deyişle kişinin tehlike fark etmeksizin tedirgin olması veya endişelenmesi durumunda hissettiği duygu kaygı duygusudur (Önocak, 2008).

İşsizlik durumu kaygıya yol açan bir sorundur. Özellikle akademik eğitimin istihdam üzerinde önemli bir etkisi olduğu algısının bulunduğu toplumlarda gençler mezuniyete yakın dönemde işsizlik kaygısı yaşamaya başlamaktadır. Mezuniyet sonrası işsizlik süresinin uzaması ise kaygının yerini umutsuzluk ve çaresizlik duygusunun almasına yol açmaktadır (Erikli & Bayat, 2019)

İşsizlik sonucu oluşan psikolojik problemlerden birisi olan kaygı, görünürde veya algıya bağlı olarak hissedilen endişe, belirsizlik veya korkuyla iç içe geçmiş bir duygu, belirsiz bir sezgi olarak görülmektedir (Yılmaz, 2016).

Hayat süresince herkesin farklı seviyede yaşayabileceği kaygı, hafif bir şekilde yaşandığı zaman kişinin motive olmasını sağlayan farkındalık oluşturan, problem çözme becerisi kazandırırken; şiddetli bir kaygı düzeyi ise kişinin hareket mekanizmasını engelleyerek ruhsal problemlere neden olmaktadır. Orta düzeyde hissedilen kaygı adaptasyon problemlerine, çarpıntı yaşanmasına; şiddetli hissedilen kaygı ise algı problemi, kontrol kaybı, daralma duygusu, can kaybı endişesi, kişilikte bozulma duygusu gibi önemli problemlere neden olmaktadır (Yılmaz, 2016; Engin & Çam 2014).

Kaygı gerçekleşme ihtimali olan negatif etkilere yönelik birey üzerinde olumsuz bir his oluşturduğu kabul edilmektedir. İşgücü piyasasındaki belirsizlik veya işsizlik oranlarının yüksek olması kişilerin geleceklerine yönelik planlarını farklı yönlerden etkileyerek olumsuz düşüncelerin oluşmasına yol açarak işsizlik kaygısına sebep olmaktadır. İşsizlik kaygısı sadece mevcut çalışanları değil iş arama sürecinde olanları ya da öğrenimini tamamlamayan ve henüz iş piyasasına dâhil olmayan tüm bireyi iş bulamama, çalıştığı işi kaybetme ya da istediği işe girememesi gibi olumsuz hislerle karşı karşıya bırakmaktadır (Karcıoğlu & Balkaya, 2018).

Genç işsizliğinde büyük artışlar olmasına rağmen, üniversitelerin ve mezun sayılarındaki artışın gençlerin işe girmeleri hususunda çok fazla bireyle rekabet içine girmesine ve geleceğe ait planlamalarda belirsizlik oluşturmaktadır (Taşkın, 2017; Kutlu vd., 2019). Yüksel (2003) de yaptığı çalışmada işsizlerin büyük çoğunluğunda öfke ve geleceğe yönelik ümitleriyle iş bulma ümitlerinin olmadığına değinmiştir. Yükseköğrenim mezunu birey için en mühim şeyin iş bulamadığında aile baskısı ile karşılaşmasıdır. Bu baskıdan sıkılan gençlerin sahip oldukları saldırganlık hissini bir hedefe yönelme ihtiyacı veya legal olmayan yollara sapmalarına neden olabilmektedir. Gençlerde en çok rastlanılan ve kaygıya neden olan durumlar, kontrolünü kaybetme, saldırgan tutum sergileme, cinsellik ile ilgili kaygılar; arkadaş çevresi tarafından dışlanma korkusunun oluşturduğu kaygı; kişisel rekabetler ile ilgili kaygılardır (Dursun & Aytaç, 2012).

2004 yılında Türkiye’de Spor Yöneticiliği ve Antrenörlük Eğitimi bölümü öğrencileri üzerinde yapılan çalışma sonucunda öğrencilerin %72,3’ünün mezun olduktan sonra istihdam kaygısı yaşadıkları tespit edilmiştir (Turgut vd., 2004). 2005 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencileri üzerine yapılmış çalışmada öğrencilerin en çok kaygı duyduğu şeyin işsizlik veya maddi açıdan yeterli seviyede iş bulamama olduğu tespit edilmiştir (Gizir, 2005). 2008 yılında Ankara Üniversitesi sosyal ve fen bilimleri alanında öğrenim gören öğrenciler için yapılmış olan çalışmada mezun olduktan sonra kaygı düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir (Ersoy-Kart & Erdost 2008). 2009 yılında üniversite son sınıf öğrencilerine yapılan araştırmada iş bulma ümidi olmayan öğrencilerin kaygı düzeylerinin oldukça yüksek çıktığı tespit edilmiştir (Dursun & Aytaç 2012). Akdeniz Üniversitesi’nde yapılan çalışmada mezuniyet sonrası herhangi bir zorluk yaşamadan isteklerine uygun bir iş bulabileceğine inancı olanların sayısı katılımcıların üçte biri bile değildir (Mütevellioglu vd., 2010). Farklı bir çalışmada ise yine farklı üniversitelerde öğrenim gören son sınıf öğrencileri mezun olduktan sonraki bir yıllık süre içinde iş bulamadıklarında güven kaybı yaşayacaklarını belirtmiştir (Tunçsiper vd., 2012).

2014 yılında Ahi Evran Üniversitesi’nde öğrenim gören son sınıf öğrencilerin kaygı düzeylerine yönelik yapılan araştırmada kaygı düzeyleri orta seviyede bulunmuş; fizik tedavi ve rehabilitasyon bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerinin kaygı düzeyi, eğitim, fen-edebiyat ve iktisadi ve idari bilimlerde öğrenim görmekte olan öğrencilere oranla düşük çıkmıştır (Kula & Saraç 2016). Süleyman Demirel Üniversitesi’nde yapılan bir çalışmada ise fen-edebiyat fakültesi öğrencilerinin kaygı düzeylerinin yüksek, sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin

kaygılarının düşük olduğu belirlenmiştir (Tayfun vd., 2016). Yine aynı üniversitenin çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümü dördüncü sınıf öğrencileriyle lisansüstü öğrencilerine yönelik yapılan çalışmada gelecek kaygısı taşıdıkları tespit edilmiştir (Akıncı 2016).

Genel manada mezuniyet sonrası belirli meslek sahibi olan ve kendi alanlarında açık işlerin fazla olduğu bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin kaygı düzeylerinin az olduğu ifade edilebilir. Yürütülen çalışmalarda fizik tedavi ve rehabilitasyon (Kula & Saraç 2016), sağlık bilimleri fakültesinde (Tayfun vd., 2016) öğrenim görenlerin daha az oranda mesleki kaygı yaşayabilecekleri örnek gösterilebilir.

Aynı şekilde bilgisayar becerisi yüksek düzeyde olan, bir veya daha fazla yabancı dil bilen ve kişisel gelişim faaliyetlerine katılan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha düşük olması, iş bulma ümitlerinin fazla olmasıyla açıklanabilir (Kurt 2006). Türkiye’de net bir dille meslek sahibi olarak mezun olamayan fen-edebiyat fakültesi mezunlarıyla iktisadi ve idari bilimler fakültesinden mezun olanların işsizlik kaygısını daha fazla yaşamaları çok sayıda olan mezunların arasında iş bulamayacağı konusundaki düşünceden kaynaklandığı söylenebilir.

Yükseköğretim Kurulunun ulusal tez merkezi aracılığıyla Türkiye’de işsizlik kaygısı ve gastronomi ve mutfak sanatları bölümünde lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan gençlerin işsizlik kaygıları konularında yüksek lisans ve doktora seviyesinde yapılan bilimsel çalışmaların sayısı incelendiğinde altı adet tez çalışmasının yapıldığı tespit edilmiştir. Tezlerin büyük çoğunluğu 2010 yılı sonrasında yapıldığı görülmektedir. Çalışmalar içerik açısından değerlendirildiğinde yükseköğrenim görmekte olan gençlerin işsizlik kaygıları üzerine yapılan alan araştırmaları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

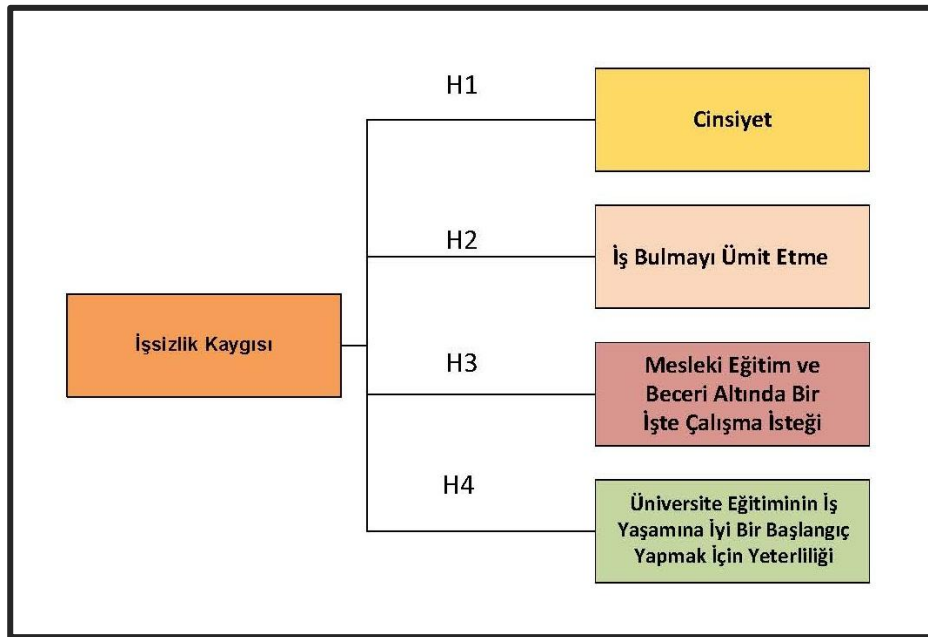
Doğrudan gastronomi ve mutfak sanatları bölümü öğrencilerinin işsizlik kaygılarına yönelik çalışma olmamakla birlikte gastronomi öğrencilerinin kariyer beklentilerine yönelik bir adet yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Aydemir (2018) tarafından yapılan çalışmada “Gastronomi ve Mutfak Sanatları Öğrencilerinin Kariyer Hedefleri: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma” adlı çalışmada İç Anadolu Bölgesinde bulunan devlet üniversitelerindeki Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin kariyer hedeflerini belirlemek ve öğrencilerin demografik bulguları ve kariyer hedefleri arasında anlamlı bir farklılığın varlığı tespit edilmiştir. Çalışma verilerine göre öğrencilerin çoğunluğu gastronomi ve mutfak sanatları bölümüne kendi isteği ile geldiği ve okulda verilen eğitimin sektörün talebini yeterli düzeyde karşılamadığını düşünmektedir. Erkek öğrencilerle kız öğrencilerin cinsiyete göre kariyer beklentileri arasında herhangi bir farklılık bulunmazken, staj yapan öğrencilerin staj yapmayanlara oranla kariyer beklentileri daha yüksek olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma Modeli ve Hipotezler

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre toplam istihdam içerisinde konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörünün payında yıllar içerisinde artış olduğu gözlenmektedir. Bu çalışmada Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümüne ilginin günden güne artması ve bölüm mezunlarının sektördeki işgücüne dâhil olması ile birlikte bu bölümde öğrenim görmekte olan lisans öğrencilerinin işsizlik kaygı durumlarının tespit edilmesi hedeflenmektedir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) modeline göre tasarlanmıştır. Bu doğrultuda, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesinde bulunan Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde öğrenim

görmekte olan öğrencilerin iş kaygıları anket aracılığıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma kapsamında belirlenen araştırma modeli aşağıda yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Şekil 1’de işsizlik kaygısı ile cinsiyet, iş bulmayı ümit etme, mesleki eğitim ve beceri altında bir işte çalışma isteği ve üniversite eğitiminin iş yaşamına iyi bir başlangıç yapmak için yeterliliği değişkenleri arasında farklılık olduğunu öne süren araştırma modeline yer verilmiştir. İlgili araştırma modeline ait aşağıda belirtilen hipotezler oluşturulmuştur.

H₀: Araştırmaya katılan öğrencilerin işsizlik kaygısı ile cinsiyet arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur.

H₁: Araştırmaya katılan öğrencilerin işsizlik kaygısı ile cinsiyet arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H₀: Araştırmaya katılan öğrencilerin işsizlik kaygısı ile iş bulmayı ümit etme arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur.

H₁: Araştırmaya katılan öğrencilerin işsizlik kaygısı ile iş bulmayı ümit etme arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H₀: Araştırmaya katılan öğrencilerin işsizlik kaygısı ile mesleki eğitim ve beceri altında bir işte çalışma isteği arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H₁: Araştırmaya katılan öğrencilerin işsizlik kaygısı ile mesleki eğitim ve beceri altında bir işte çalışma isteği arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur.

H₀: Araştırmaya katılan öğrencilerin işsizlik kaygısı ile üniversite eğitiminin iş yaşamına iyi bir başlangıç yapmak için yeterlilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H1: Araştırmaya katılan öğrencilerin işsizlik kaygısı ile üniversite eğitiminin iş yaşamına iyi bir başlangıç yapmak için yeterlilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Çalışmanın evreni, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde eğitim almakta olan öğrencilerden oluşmaktadır. Bölümün 2020-2021 eğitim öğretim yılı itibari ile 393 kayıtlı öğrencisi bulunmaktadır. Covid-19 nedeniyle eğitim faaliyetlerinin uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmesi evrenin tamamına ulaşılmasını zorlaştırmıştır. Bu nedenle %95 güven düzeyine göre örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır. Bu doğrultuda çalışma evren (N=393) büyüklüğüne göre tahmini örneklem büyüklüğü ($\alpha=0.05$) 217 kişi olarak ortaya belirlenmiştir ($d=0.03$ ve $p=0.05$).

Çalışma, pandemi nedeniyle eğitim-öğretimin uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirildiği dönemde yapılmıştır. Bu nedenle anket çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte öğrencilere ulaşmanın zor olması ve zaman ve maliyet kısıtına bağlı olarak 11 Aralık 2020 tarihinde başlayan çalışma 15 Şubat 2021 tarihinde tamamlanabilmiştir. Çalışma, belirlenen örneklem büyüklüğü çerçevesinde Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde eğitim almakta olan öğrenciler arasından rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak 239 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde 2020-2021 eğitim-öğretim dönemindeki öğrenciler ile sınırlandırılmıştır. Bu kapsamda Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümünde öğrenim gören 1.2.3. ve 4. sınıf öğrencilerine anket uygulanmıştır.

Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Araştırmada anket tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurulu 08 Aralık 2020 tarihi ve 22 karar/sayı numarası ile alınmıştır. Anket yiyecek sektörüne eleman yetiştiren ilk devlet üniversitesi olan Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi bünyesinde bulunan Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümündeki lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmanın evreni 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümüne kayıtlı öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek üzere hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” yanında “İşsizlik Kaygısına Yönelik Psikometrik Sorular” dan oluşan ölçek Erdost-Kart, Ersoy (2008)’un çalışmasından uyarlanarak araştırmaya uygun hale getirilmiş ve öğrencilere uygulanmıştır.

Anketin değerlendirilmesinde “5’li Likert Ölçeği” kullanılmıştır (1: Kesinlikle katılıyorum, 2: katılıyorum, 3: Kararsızım 4: Katılmıyorum, 5: Kesinlikle katılmıyorum). Çalışma sonucu elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak frekans ve yüzde analizi olarak analiz edilmiştir. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin cinsiyet, yaş, hane halkı aylık gelirleri, akademik başarıları, sahip oldukları avantajlar ve iş bulma süreleri ve diğer özelliklerini belirlemeye yönelik 16 ifadeden oluşan kişisel bilgi formu yer almaktadır. İkinci bölümünde ise öğrencilerin işsizlik kaygılarını belirlemeye yönelik psikometrik ifadeler yer almaktadır.

Çalışmada kullanılan ve Erdost-Kart ve Ersoy (2008) tarafından geliştirilen işsizlik kaygısı ölçeği Menevşe ve Şeker (2020) nin “Farklı Disiplinlerdeki Öğrencilerin İşsizlik Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışması ile Çolakoğlu vd., (2017) nin “İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı Üzerine Bir Araştırma: Biga IIBF Örneği” adlı çalışmasında kullanılmış olup, genel güvenilirliği tespit etmek için kullanılan iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach Alpha değeri 0,900 olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bulgularına Tablo 3'te yer verilmiştir. Elde edilen verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin %32,2'si erkek, %67,8'i kadındır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %37,7'si 17-20 yaş, %42,3'ü 21-24 yaş, %20,1'i ise 25 yaş ve üzeri yaş grubundadır. Öğrencilerin %53,1'inin hanehalkı ortalama aylık gelirinin 2944-4944 TL arasında olduğu, %30,1'inin ise 4945 TL ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşamlarını sürdürdüğü yerleşim yeri değerlendirildiğinde öğrencilerin önemli bir bölümünün (%75,7) yaşamlarını büyük şehirde sürdürdükleri belirlenmiştir.

Tablo 3. Demografik Bulgular

Cinsiyet	N	%
Erkek	77	32,2
Kadın	162	67,8
Yaş		
17-20 Yaş	90	37,7
21-24 Yaş	101	42,3
25 Yaş ve üzeri	48	20,1
Hanehalkı ortalama aylık geliri		
2943 TL (Asgari Ücret veya altı)	40	16,7
2944-4944 TL arası	127	53,1
4945 TL ve üzeri	72	30,1
Yerleşim yeri		
Köy	12	5,0
Kasaba/İlçe	46	19,2
İl/Metropol	181	75,7

Tablo 4' de görüldüğü üzere öğrencilerin %50,2'sinin akademik başarı düzeyinin 2,00-2,99 arası olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %93,7'sinin okumakta oldukları bölüme isteyerek geldikleri görülmektedir. Dinçer vd., (2013) çalışmasında öğrencilerin (%83,1) çoğunluğu tarafından, Kusluvan ve Kusluvan (2000) çalışmasında %63,0'ünün, Sarıışık (2007) çalışmasında ise %63,4'ünün okudukları bölümü isteyerek seçtikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Durumu ve İşgücü Piyasasına İlişkin Beklentiler

Not ortalamanız		
1,99 ve altı	9	3,8
2,00-2,99 arası	120	50,2
3,00 ve üzeri	110	46,0
Okumakta olduğunuz bölüme isteyerek mi geldiniz?		
Evet	224	93,7
Hayır	15	6,3
Mezun olduktan sonra iş bulmayı ümit ediyor musunuz?		
Evet	197	82,4
Hayır	42	17,6
Üniversite eğitimi dışında sahip olunan avantajlar		
Yabancı Dil	60	25,1
Yurt Dışı Deneyimi	23	9,6
Staj	55	23,0
Meslek Kursları	29	12,1
Diğer	72	30,1
Mezun olduktan sonra 1 yıl ve daha fazla sürede iş bulamazsanız ne yapmayı düşünüyorsunuz?		
Askere Gitmek	30	12,6
Yüksek Lisans Yapmak	81	33,9
Meslek Sınavlarına Hazırlanmak	29	12,1
Kurslara Katılmak	28	11,7

Tablo 4. Eğitim Durumu ve İşgücü Piyasasına İlişkin Beklentiler (Devamı)

Kendi İşini Kurmak	46	19,2
Diğer	25	10,5
Sizce almakta olduğunuz üniversite eğitimi iş yaşamınıza iyi bir başlangıç yapmak için yeterli mi?		
Evet	90	37,7
Hayır	66	27,6
Kararsızım	83	34,7
Mesleki eğitim ve becerilerinizin altında bir iş bulduğunuzda çalışmayı kabul eder misiniz?		
Evet	69	28,9
Hayır	170	71,1

Günümüzde teknolojinin gelişimine paralel olarak eğitilmiş ve kalifiye eleman talebinde artış yaşanmaktadır. Türkiye’de en az bir dil bilen, nitelikli ve teknolojiyle ilgili gelişmeleri takip eden eleman profiline ihtiyaç duyulmaktadır. Fakat tüm bunların yanı sıra Türkiye’deki eğitim sisteminin iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılama konusunda yeterli olmadığı belirtilmektedir (Tayfun & Korkmaz, 2016). Öğrencilerin eğitimleri haricinde sahip olunan avantajlar incelendiğinde büyük çoğunluğunun farklı avantajlara sahip olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmada öğrencilerin avantaj durumları değerlendirildiğinde ise yabancı dil bilenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin eğer 1 yıldan daha fazla zamanda iş bulamadıklarında ne yapmak istedikleri sorulduğunda %33,9’u yüksek lisans yaparak eğitimine devam etmek istediğini, %19,2’nun ise kendi işini kurmak istediğini ifade etmiştir.

İşsizlik kaygısı ölçek ifadelerine ilişkin bulgulara Tablo 5’te yer verilmiştir. Araştırma bulgularına göre en düşük ortalamaya sahip ifade 1.89 aritmetik ortalama ile “Kendi işimi kurmak gibi alternatif çözümler aramayı düşünürüm” ifadesi olmuştur. Bunu sırasıyla “İş bulamama sebebinin benden değil ülke koşullarından kaynaklandığına inanırım” ($\bar{x}=1,98$), “Bu süreyi işe başladığımda yapamayacağım pek çok aktivite ile ilgilenerek geçiririm” ($\bar{x}=2,00$), “Ne olursa olsun iş bulacağıma dair inancımı koruyacağıma inanırım” ($\bar{x}=2,14$) ve “İşsizliğin beni utandıracak bir durum olacağını sanmam” ($\bar{x}=2,50$) ifadeleri takip etmektedir.

Tablo 5. İşsizlik Kaygısı Ölçek İfadelerine İlişkin Bulgular

İfadeler	Dağılım	Tamamen Katılıyor	Çoğunlukla Katılıyor	Orta Derecede Katılıyor	Çoğunlukla Katılmıyor	Hiç Katılmıyor	\bar{x}	s.s
Yaşamımı sürdürmek için yeterli gelirim olmayacağından şüphe duyarım.	f	50	45	34	61	49	3,05	1,4511
	%	20,9	18,8	14,2	25,5	20,5		
Aileme, arkadaşlarıma karşı itibarımı yitireceğimi düşünürüm	f	16	48	30	69	76	3,59	1,2993
	%	6,7	20,1	12,6	28,9	31,8		
Kendime olan güvenimin sarsılacağına inanırım	f	22	46	34	69	68	3,48	1,3278
	%	9,2	19,2	14,2	28,9	28,5		
Her koşulda iş bulma inancımı koruyacağıma düşünürüm.	f	81	83	46	17	12	2,14	1,1187
	%	33,9	34,7	19,2	7,1	5,0		

Tablo 5. İşsizlik Kaygısı Ölçek İfadelerine İlişkin Bulgular (Devamı)

İşsiz olduğumu başkalarına söylemenin zor geleceğini hissederim.	f	29	52	29	65	64	3,34	1,3905
	%	12,1	21,8	12,1	27,2	26,8		
İşsizliğin utanılacak bir durum olmadığını düşünüyorum.	f	13	44	32	74	76	2,50	1,3777
	%	5,4	18,4	13,4	31,0	31,8		
Kendi işimi kurma gibi farklı çözümler ararım.	f	107	75	38	14	5	1,89	1,0108
	%	44,8	31,4	15,9	5,9	2,1		
Zamanla içime kapanmaya başlayacağımdan şüphe duyarım.	f	13	44	32	74	76	3,65	1,2505
	%	5,4	18,4	13,4	31,0	31,8		
İş bulamama nedeninin benden değil, ülke şartlarından kaynaklı olduğunu düşünürüm.	f	100	70	49	12	8	1,98	1,0630
	%	41,8	29,3	20,5	5,0	3,3		
Bu sürede çalışırken yapamayacağım birçok aktivite yaparım.	f	93	77	51	11	7	2,00	1,0269
	%	38,9	32,2	21,3	4,6	2,9		

Araştırmaya bulgularına göre en yüksek ortalamaya sahip ifade 3,65 aritmetik ortalama ile “Gittikçe içime kapanacağımdan endişe ederim” ifadesi olduğu görülmektedir. Bu ifadeyi sırası ile “Aileme, arkadaşlarıma karşı itibarımı yitireceğimi düşünürüm” ($\bar{x}=3,59$), “Kendime olan güvenimin sarsılacağına inanırım” ($\bar{x}=3,48$) ve “İşsiz olduğumu başkalarına söylemenin zor geleceğini hissederim” ($\bar{x}=3,34$) ifadelerinin izlediği görülmektedir. Bu tablo verilerine göre gastronomi ve mutfak sanatları bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin çok fazla işsizlik kaygısı yaşamadığı görülmektedir. Olcay ve Çelik (2010), Dinçer vd., (2013) ve Ulama, Batman ve Ulama (2015) tarafından yapılan çalışmalarda da öğrencilerin iş kaygısına yönelik tutumlarının aynı yönde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen veriler Kusluvan ve Kusluvan (2000) ile Özdemir, Aktaş ve Altıntaş (2005)’in çalışmasına göre farklılık göstermektedir.

Tablo 6. İşsizlik Kaygısı ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

		Cinsiyet	İşsizlik Kaygısı
Cinsiyet	r	1	,085
	p		,188
	N	239	239
İşsizlik Kaygısı	r	,085	1
	p	,188	
	N	239	239

İşsizlik kaygısı ve cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucuna göre; işsizlik kaygısı ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak ilişki tespit edilememiştir. Bu duruma bağlı olarak H_0 hipotezi kabul edilmiş, H_1 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 7. İşsizlik Kaygısı ile İş Bulmayı Ümit Etme Değişkeni Arasındaki İlişki

		İşsizlik Kaygısı	Mezun olduktan sonra iş bulabileceğinizi ümit ediyor musunuz?
İşsizlik Kaygısı	r	1	-,215**
	p		,001
	N	239	239
Mezun olduktan sonra iş bulabileceğinizi ümit ediyor musunuz?	r	-,215**	1
	p	,001	
	N	239	239

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 7’de işsizlik kaygısı ve iş bulmayı ümit etme değişkeni arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz sonucunda işsizlik kaygısı ile iş bulmayı ümit etme değişkeni arasında istatistiksel olarak ilişki belirlenmiştir. Dolayısıyla H_0 hipotezi reddedilmiş, H_1 hipotezi kabul edilmiştir. Buradan da öğrencilerin işsizlik kaygısında artış olduğunda iş bulma ümitlerinde bir azalma olacağı anlamına gelmektedir.

Tablo 8. İşsizlik Kaygısı ile Mesleki Eğitim ve Beceri Altında Bir İşte Çalışma İsteği Değişkeni Arasındaki İlişki

		İşsizlik Kaygısı	Mesleki eğitim ve becerilerinizin altında bir iş bulduğunuzda, çalışmayı kabul eder misiniz?
İşsizlik Kaygısı	r	1	,264**
	p		,000
	N	239	239
Mesleki eğitim ve becerilerinizin altında bir iş bulduğunuzda, çalışmayı kabul eder misiniz?	r	,264**	1
	p	,000	
	N	239	239

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

İşsizlik kaygısı ve mesleki eğitim ve beceri altında bir işte çalışma değişkeni arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucuna göre; işsizlik kaygısı ile mesleki eğitim ve beceri altında bir işte çalışma değişkeni arasında istatistiksel olarak ilişki belirlenmiştir. Bu nedenle H_0 hipotezi kabul edilmiş, H_1 hipotezi reddedilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin işsizlik kaygılarında bir artış olduğunda mesleki eğitim ve becerileri altında bir işte çalışmayı kabul etme durumunda artış olacağı anlamına gelmektedir.

Tablo 9. İşsizlik Kaygısı ile Üniversite Eğitiminin İş Yaşamına İyi Bir Başlangıç Yapmak İçin Yeterliliği Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi

		İşsizlik Kaygısı	Sizce, almakta olduğunuz üniversite eğitimi iş yaşamınıza iyi bir başlangıç yapmanız için yeterli mi?
İşsizlik Kaygısı	r	1	-,228**
	p		,000
	N	239	239
Sizce, almakta olduğunuz üniversite eğitimi iş yaşamınıza iyi bir başlangıç yapmanız için yeterli mi?	r	-,228**	1
	p	,000	
	N	239	239

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 9’da katılımcıların işsizlik kaygısı ile üniversite eğitiminin iş yaşamına iyi bir başlangıç yapmak için yeterli olduğuna ilişkin görüşleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analiz sonucuna göre; işsizlik kaygısı ile üniversite eğitiminin iş yaşamına iyi bir başlangıç yapmak için yeterliliği değişkeni arasında istatistiksel açıdan ilişki belirlendiğinden H_0 hipotezi kabul edilmiş, H_1 hipotezi reddedilmiştir. Bu sonuca göre işsizlik kaygısında artış

olduğunda üniversite eğitiminin iş yaşamına iyi bir başlangıç yapmak için yeterliliğinde azalma olacağı anlamına gelmektedir.

Sonuç

İnsanların temel duygu durumlarından biri olan kaygı duygusu uzun sürdüğünde kişide acı, kuşku, endişe ve huzursuzluk gibi duygusal ve gözlemlenebilir reaksiyonlara neden olmaktadır. Kaygı diğer yandan kişinin karar verme ve uygulama kabiliyetlerinin olumsuz olarak etkilenmesine yol açmaktadır.

Bu bağlamda gelişmekte olan ülkelerin önemli sosyal sorunlarının başında gelen işsizlik, bireyin kaygılanmasına yol açan faktörlerden biridir. Özellikle eğitimden istihdama geçiş sürelerinin uzaması, bireylerin kaygı duygusunun yoğunlaşmasına ve geleceğe yönelik ümitlerinin azalmasına neden olmaktadır. İşsizlik kaygısı genç işsizliğinin yüksek olduğu ülkelerde yükseköğrenim sürecinde yer alan gençlerde dahi oluşabilmektedir. Bu çalışmada gastronomi ve mutfak sanatları bölümünde eğitim gören öğrencilerin işsizlik kaygısının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü öğrencileri ile online (çevrim içi) olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın Covid-19 pandemisi nedeniyle eğitimin uzaktan gerçekleştirildiği zaman diliminde gerçekleştirilmiş olması önemli bir kısıtını oluşturmaktadır. Daha sonra yapılacak çalışmalarda diğer üniversitelerdeki Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü öğrencilerinin araştırmaya dâhil edilmesi akademik açıdan daha zengin ve karşılaştırılabilir bilgiler sunması açısından önem taşımaktadır.

Yapılan alan araştırması sonuçlarına göre katılımcıların %32,2'si erkek, %67,8'i kadındır. Bu araştırmada dikkat çeken nokta gastronomi ve mutfak sanatları bölümünde eğitim alan kadın öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısından fazla olmasıdır. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde gastronomi ve mutfak sanatları sektöründeki kadın istihdamının düşük oranda olduğu görülmektedir (Birdir & Kılıçhan, 2013; Çakır, 2010; Daylar, 2015; Derinalp, 2012; Görkem & Öztürk, 2010; Saatci & Gudu Demirebulat, 2015). Bu çalışma sonucu değerlendirildiğinde ilerleyen yıllarda gastronomi ve mutfak sanatları sektöründe kadın işgücünün erkek işgücünden fazla olacağı öngörülebilir. Diğer yandan katılımcıların yaşamlarını sürdürdüğü yerleşim yeri değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun (%75,1) metropollerde yaşamlarını sürdürüyor oldukları belirlenmiştir. İş bulma ümitleri açısından metropollerde yaşayanların da işsizlik kaygısının olması büyükşehirlerin istihdam üretme açısından eski dönemlerdeki cazibesini kaybettiğinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç katılımcılar arasında gastronomi ve mutfak sanatları bölümünü isteyerek tercih edenlerin (%93,7) oldukça fazla oranda olmasıdır. Bu durumun, son dönemlerde hızla artan yeni nesil restoranlar, popüler şeflerden ve medyanın gastronomi sektörüne olan ilgisinden kaynaklandığını belirtmek mümkündür.

Katılımcılara 1 yıldan daha fazla zamanda iş bulamama durumunda ne yapmak istedikleri sorulduğunda büyük bölümü (%33,9) yüksek lisans yaparak eğitime devam etmek istediğini ifade etmiştir. Dolayısıyla bu araştırmaya katılan gençler açısından yüksek lisans eğitimi, işsizlik sorununu ötelemek amacıyla kullanılan bir argüman olarak görülmektedir.

Çalışmada belirlenen hipotezler test edildiğinde; işsizlik kaygısı ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Diğer yandan işsizlik kaygısı ile iş bulmayı ümit etme ve üniversite eğitiminin iş

yaşamına iyi bir başlangıç yapmak için yeterli olduğuna ilişkin görüşleri ve mesleki eğitim ve beceri altında bir işte çalışma arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda iş kaygısının birey ve işgücü piyasası açısından bazı dezavantajlar yaratabileceği tespit edilmiştir. Buna göre iş kaygısı yüksek olan bireyler, sahip olduğu mesleki eğitim ve becerisi altında çalışmaya daha yatkın olduğu belirlenmiştir. Bu durum birey açısından beşeri sermayenin atıl kalmasına yol açabileceği gibi işgücü piyasası açısından ise aşırı eğitimlilik sorununa yol açabilir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Bu araştırmada kullanılan verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurulu 08 Aralık 2020 tarihi ve 22 karar/sayı numarası ile alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Akıncı, M. (2016). *Yükseköğretimli gençliğin işsizlik kaygısı ve çalışma hayatı algısı: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerine bir uygulama. (Yüksek Lisans Tezi)*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Aydemir, D. A. (2018). *Gastronomi ve mutfak sanatları eğitimi alan üniversite öğrencilerinin kariyer beklentileri: Lisans öğrencilerine yönelik bir araştırma (Yüksek Lisans Tezi)*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Aydın, O., & Çiftel, N. (2013). Ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrencilerin akademik ve mesleki gelecek kaygılarının incelenmesi. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2(3), 129-166.
- Aytaç, S., & Keser, A. (2002). İşsizliğin çalışan bireyler üzerindeki etkisi: İşsizlik kaygısı. *İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları*, 4-2.
- Biçerli, M. K. (2011). Yükseköğretim sistemimizi iş gücü piyasasındaki gelişmeler paralelinde yeniden yapılandırmak zorundayız. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 122-123.
- Birdir, K., & Kılıçhan, R. (2013). Mutfak şeflerinin mesleki eğitim düzeyleri ve yaşadıkları eğitim problemlerinin tespitine yönelik bir çalışma. *14. Ulusal Turizm Kongresi* (s. 615-635). Ankara: 14. Ulusal Turizm Kongresi.
- Can, İ. (2014). *Küresel krizin Türkiye'de genç işsizliğe etkisi (Yüksek Lisans Tezi)*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çakır, M. (2010). *Otel işletmelerinin mutfak bölümünde istihdam edilen personelin eğitim sürecinin değerlendirilmesi*. İstanbul.
- Çolakoğlu, T., Kanyılmaz, E., & Aydın, G. G. (2017). İktisadi ve idari bilimler fakültesi öğrencilerinin işsizlik kaygısı üzerine bir araştırma: Biga iibf örneği. *The International Journal of Innovative Approaches in Social Sciences*.

- Daylar, Ş. (2015). *Otel ve mutfak yöneticilerinin iş görenlerin yeterlilik düzeyi hakkındaki algıları: Karşılaştırmalı bir uygulama (Yüksek Lisans Tezi)*.: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Derinalp, S. (2012). *Dört ve beş yıldızlı otel işletmelerinde mutfak şeflerinin karşılaştıkları yönetsel sorunların tespiti ve çözüm önerileri. (Yüksek Lisans Tezi)*.: Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Dinçer,, F., Akova, O., & Kaya, F. (2013). *Meslek yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin kariyer planlaması üzerine bir araştırma: İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi örneği.*, (s. 42-50). Ardahan.
- Donat, İ. (2021, 01 01). *Bloomberg HT*. Bloomberg HT: <https://www.bloomberght.com/yorum/irfan-donat/2254283> adresinden alındı
- Durak, Ş., & Kaya, V. (2014). Türkiye’de işsizlik ve işsizliği azaltmaya yönelik politikalar: Tarihsel bir bakış. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 55-73.
- Dursun, S., & Aytaç, S. (2012). Üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasına yönelik beklentileri ve iş deneyimleri ile umutsuzluk ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma. *1. Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1).
- Engin, E., & Çam, O. (2014). O. Çam, & E. Engin içinde, *Ruh Sağlığı ve hastalıkları hemşireliği bakım sanatı*. (s. 278-279). istanbul: İstanbul Tıp Kitabevi.
- Erdoğan, E., & Özdemir, M. Ç. (2015). *Eğitilmiş genç işsizliği araştırması: Sakarya ili örneği*. Sakarya:Sakarya Yayıncılık.
- Ersel, B. (1999). Ulusal basında istihdam ve işsizlik sorunları. *Mercek*, 52-67.
- Ersoy-Kart, M., & Erdost, H. E. (2008). Unemployment Worries Among Turkish University Students. *Social Behavior and Personality an International Journal*, 275-288.
- Eser, B. Y., & Terzi, H. (2008). Türkiye’de işsizlik sorunu ve avrupa istihdam stratejisi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 229-250.
- Gizir, C. A. (2005). Orta doğu teknik üniversitesi son sınıf öğrencilerinin problemleri üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 196-213.
- Görkem, O., & Öztürk, Y. (2010). Otel mutfaklarında stajyer istihdamı ve beceri eğitimi yeterliğine yönelik bir uygulama. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 18-33.
- Kanca, O. C. (2012). Türkiye’de işsizlik ve iktisadi büyüme arasındaki nedenselliğin amprik bir analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1-18.
- Karabıyık, İ. (2009). Avantaj ve dezavantajları ile genç işsizliğin değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3-4.
- Karcıoğlu, F., & Balkaya, E. (2018). Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı ve girişimcilik niyeti ilişkisi. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 95-120.
- Kaya, İ. (2012). Türk turizm sektöründe istihdamın temel özelliklerinin ve sorunlarının ücretli çalışanlar açısından coğrafi bölgelere göre analizi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 241-257.

- Kozak, N., & Açıköz, N. (2015). *Gastronomi eğitimi arama konferansı sonuç raporu*. İstanbul: Turizm Araştırmaları Dergisi.
- Kula, K. Ş., & Saraç, T. (2016). Üniversite öğrencilerinin gelecek kaygısı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 227-242.
- Kurt, Ş. (2006). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçları ve Türkiye üzerine muhtemel etkileri. *Sosyal, Siyaset Konferansları Dergisi*, 358-379.
- Kusluvan, S., & Kusluvan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 251-269.
- Kutlu, Ş., & Saraç, T. (2019). Mesleki Eğitim Ve Üniversite eğitiminin genç işsizlik üzerindeki etkisi: Türkiye üzerine ampirik bir analiz. *Kafkas Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi*, 787-806.
- Menevşe, A., & Şeker, A. F. (2020). Farklı disiplinlerdeki öğrencilerin işsizlik kaygı düzeylerinin incelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies* .
- Murat, S., & Şahin, L. (2011). Gençlerin istihdamı/işsizliği bakımından Türk eğitim sisteminin değerlendirilmesi. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 91-135.
- Mütevellioglu, N., Zambak, M., & Mert, M. (2010). İşsizlik, üniversiteli gençlik ve gelecek: bir alan araştırmasının bulguları. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1), 227-229.
- OECD. (2020, 07 07). <https://www.oecd-ilibrary.org/> adresinden alındı
- Olçay, A., & Çelik, Z. (2010). Turizm ve otel işletmeciliği programında öğrenim gören öğrencilerin otelcilik mesleğine ilişkin algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 279-301.
- Öney, H. (2016). Gastronomi eğitimi üzerine bir değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 193-202.
- Önoca, D. (2008). *İşsizlik sürecinin bireyler üzerindeki psikolojik ve sosyoekonomik etkileri (Sivas Örneği) (Yüksek Lisans Tezi)*. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Özdemir, B., Aktaş, A., & Altıntaş, V. (2005). Turizm ve otelcilik eğitimi görmekte olan lisans düzeyindeki öğrencilerin otel işletmelerinin yiyecek-içecek bölümüne yönelik tutumları. *Turizm Araştırmaları Dergisi*, 46-55.
- Saatçı, G., & Gülü-Demirbulat, Ö. (2015). Konaklama işletmeleri yöneticilerinin mesleki turizm eğitimi almış çalışanlara yönelik değerlendirmeleri. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 43-51.
- Sarıışık, M. (2007). Turizm sektöründe meslek sahibi olmaya yönelten etkenler: meslek yüksekokulu öğrencilerine yönelik bir çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 143-160.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2020, 12 25). [sbb.gov.tr](https://www.sbb.gov.tr). <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/11/isgucu-Piyasasi-Makro-Analizi-2020-III-Ceyrek05112020.pdf> adresinden alındı
- Tailby, S., & Pollert, A. (2011). Non-unionized young workers and organizing the unorganized. *Economic and Industrial Democracy*, 499-522.

- Taşgın, Ö., Bozgeyikli, H., & Boğazlıyan, E. E. (2017). Üniversiteli gençlerin işsizlik kaygıları ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki. *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 551-567.
- Tayfun, T., Nur, A., & Korkmaz, A. (2016). Üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (17).
- Tunçsiper, B., Bicil, İ., & Biçen, F. (2012). Üniversite son sınıf öğrencilerinin işsizlik kaygısına ilişkin tutumları üzerine bir uygulama. *Üçüncü Uluslararası Ekonomi Konferansı*. İzmir.
- Turgut, M., Gökyürek, B., & Yenel, F. İ. (2004). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki antrenörlük eğitimi ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin bu bölümleri seçme nedenleri ve beklentileri üzerine bir araştırma. *G.Ü Kırşehir Eğitim Eğitim Fakültesi Dergisi*, 91-99.
- Türkiye İstatistik Kurumu* (2021). tuik.gov.tr adresinden alındı
- Uçman, B. (2006). *Endüstride Takım Çalışması Eğitiminin İş Doyumu, Motivasyon ve Kaygı Düzeyine Etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ulama, Ş., Batman, O., & Ulama, H. (2015). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer algılamalarına yönelik bir araştırma: Sakarya Üniversitesi örneği. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 338-366.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yentürk, N., & Başlevent, C. (2007). *Türkiye'de genç işsizliği*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Çalışmaları Araştırma Raporu.
- Yılmaz, S. (2016). N. Gürhan içinde, *Kaygı bozuklukları, ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği* (s. 351). Ankara: Ankara Nobel Kitabevi.
- Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı. (2021, 01 15). *Yök Atlas*. YÖK: <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=19024> adresinden alındı
- Yüksel, D. (2003). İşsizlik olgusunun psikolojik boyutu: Görgül bir araştırma. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 260-261.

Gastronomy and Culinary Arts Department Students' the Examining of Work Anxiety Levels

Süheyla ERİKLİ

Ankara Yıldırım Beyazıt University, Şereflikoçhisar Berat Cömertoğlu Vocational School, Ankara /Turkey

Rukiye SARICI

Ankara Yıldırım Beyazıt University, Institute of Social Science, MS Student, Ankara /Turkey

Extensive Summary

The word gastronomy is defined as "the curiosity to eat well; healthy, well-organized, pleasant and delicious cuisine, food order and system" according to the Turkish Language Association. This field, which is also known as food and beverage science among the people, has come to the fore especially in recent years due to cultural, economic, and social changes. Depending on this situation, there is a need for more educated and qualified personnel to work in the food and beverage sector compared to previous periods (Öney, 2016). But on the other hand, the level of higher education in Turkey as of 2021 gastronomy and culinary arts training has 45 state and 38 private universities (YÖK, 2021). Turkey in the labor market, the number of university departments movement in general gastronomy and culinary arts section of the market the number of graduates is more than possible to say that the claimed rate. Therefore, although gastronomy and the culinary arts field is a sector although the lack of guarantee of finding a job every individual who graduates from this area in the development process and employment capacity is not an issue Turkey Statistical Institute (TSI), the share of accommodation and food services sector in total employment, according to data. It is observed that there has been an increase over the years.

Also, The Covid-19 epidemic, which affected the world in the first quarter of 2020, has radically affected the tourism and food and beverage industry, which plays an important role in the development of the gastronomy field. Both inter-country and domestic restrictions and measures to combat the epidemic that continues as of 2021 have caused the activities of these two sectors to come to a halt. To put it more clearly, the decision to close some food and beverage businesses in order to prevent the Covid-19 epidemic, people's desire not to eat outside due to the physical distance rule, and the hesitation of not following the food and hygiene rules caused the food and beverage industry to experience significant income and job loss.

In the literature search, many studies have been done for youth unemployment and job anxiety. But, it has been determined that the number of studies examining work anxiety studying in gastronomy and culinary arts is limited. This study carried out to contribute to the literature

In this study is aimed to determine the job concerns of the students studying at the Department of Gastronomy and Culinary Arts in Ankara Hacı Bayram Veli University Tourism Faculty. The research was designed according to the survey model, which is one of the quantitative research methods. Hypothesis is developed in quantitative research method. The hypotheses in the study are stated below;

- There is a significant relationship between unemployment anxiety and gender of the students who participated in the study.
- There is a meaningful relationship between the unemployment anxiety of the students who participated in the study and hoped to find a job.

- There is no significant relationship between the unemployment anxiety of the students participating in the study and the desire to work under vocational education and skills.
- There is no significant relationship between the unemployment anxiety of the students participating in the study and the university education's ability to make a good start to business life.

The relationship between unemployment anxiety and the variables of gender, academic achievement, advantages, and hoping to find a job was analyzed using the chi-square test. The universe of the research consists of students studying at Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Tourism, Department of Gastronomy and Culinary Arts. Research conducted via the online survey The department has 393 registered students as of the 2020-2021 academic year. It was carried out with 239 students using the random sampling method among the students studying in the Department of Gastronomy and Culinary Arts within the determined sample size between 11 December 2020 and 15 February 2021

According to the results of the field study, 32.2% of the participants are men and 67.8% are women. When asked what they would like to do if they could not find a job for more than 1 year, most of them (33.9%) stated that they would like to continue their education by completing a master's degree. When the hypotheses determined in the study are tested; There was no statistically significant relationship between unemployment anxiety and gender variable. On the other hand, a statistically significant relationship was found between anxiety about unemployment and hoping to find a job, and opinions that university education is sufficient to make a good start in business life and working in a job under vocational education and skills.

As a result, in study, it was determined that job anxiety may create some disadvantages by the individual and the labor market. In other words, individuals with high job anxiety are more likely to work under their occupational education and skills. This situation may cause an individual's human capital to remain idle. In terms of the labor market, this will lead to the problem of overeducation. Therefore, the importance of correctly constructing the relationship between education and employment has come to the fore once again.

The study was carried out online with the students of The Department of Gastronomy and Culinary Arts at Ankara Hacı Bayram Veli University Faculty of Tourism. Due to the Covid-19 pandemic, the fact that the study was carried out during the time period when the training was carried out remotely constitutes an important limitation. In the studies to be carried out later, it is important to include the students of the Department of Gastronomy and Culinary Arts at other universities in terms of providing academically richer and comparable information.